

Софроний Врачански.

Уводъ.

Позивътъ на отца Паисия за обичъ къмъ бълг. езикъ, родъ, земя, обичаи, книга и за просвѣта на бълг. езикъ твърде отрано вдъхновява къмъ голѣма народополезна дейность попъ Стойка, сетнешень Врачански епископъ, който въ историята на нашето възраждане и книжнина има голѣмо значение.

Неговата дейность е твърде разнообразна и свидетелствува, че той много ясно е схващаль духовнитѣ нужди на нашия народъ презъ онова време и че Софроний е билъ човѣкъ, проникнатъ съ силно желание и дълбоко съзнание за общественъ дългъ и народополезна дейность. Той е билъ дългогодишенъ учителъ на бълг. езикъ, проповѣдвалъ е въ черквитѣ на христианитѣ тѣхнитѣ христиански, граждански и народни длѣжности, а бидейки вѣнъ всрѣдъ народа, той го поучавалъ съ мѣдритѣ си съвети. Така той спечелва симпатитѣ на съотечественицитѣ си, а тѣ, като не чували отъ други архиереи подобно слово, имали го като „едного философа“ и му се радвали, а когато станѣло нужда да се отдѣли отъ тѣхъ, плачели за неговото „разлучение“.

Но учителската, свещеническата и проповѣднишка работа не задоволяватъ душата на Софрония. Той чувствува вътрешна потрѣба за писменъ изразъ, което се вижда отъ неговитѣ книжовни трудове. Нему се дължи първия преписъ на Паисиевата история (1765). Три години следъ това той прави другъ преписъ на единъ часословецъ. По-късно, като епископъ (въ Видинъ) той, подъ влияние на нѣкои сръбски и гръцки писатели, създава и на български езикъ творения подобни на тѣхнитѣ. Българскиятъ народъ, който тѣнѣлъ въ невежество, въ който дълбоко били вкоренени разни предразсѣдъци и суевѣрия още отъ старини, ималъ нужда отъ просвѣта, отъ различни нравствено-поучителни истини. Съ